

РЕФЕРАТ

Кныш Дмитрий Васильевич

Тема: Формирование системы государственного делопроизводства в Великом Княжестве Литовском.

Объем работы составляет 68 страниц, в том числе основного текста – 60 страницы, список использованных источников – 4 страницы.

Ключевые слова: Канцелярия, державец, господарь, воевода, воеводства, канцлер, подканцлер, писарь.

Объект исследования: великокняжеская канцелярия Великого Княжества Литовского, и воеводские канцелярии Великого Княжества Литовского.

Цель дипломной работы – провести исследование работы заявленных учреждений, и системы делопроизводства ВКЛ. Для достижения данной цели были поставлены следующие задачи: 1) Установить степень отражения в историографии тематики дипломного исследования и достаточность источниковой базы для его проведения. 2) Определить условия и факторы повлиявшие на создание канцелярии ВКЛ 3) Определить условия создания воеводских канцелярий

Методы исследования: В исследовании использованы общенаучные и специальные исторические методы.

Результаты исследования и их научная новизна: В ходе полученных результатов исследования можно говорить об достаточной изученности канцелярии великого князя, в то время как воеводские канцелярии заслуживают дальнейшего изучения в виду того что данная тема практически не затрагивалась, и всё ещё имеет широкий потенциал для изучения.

В дипломной работе изучена и проанализирована работа великокняжеской, и воеводских канцелярий ВКЛ, их состав и функции. Канцелярия была создана в конце XIV века в качестве личной канцелярии князя Витовта и находилась в Вильне. Приобрела характер государственного учреждения примерно в середине XV века, когда значительно увеличился внутригосударственный документооборот. Главой канцелярии был канцлер, в 1566 году была введена должность подканцлера, заменявшего канцлера во время его отсутствия. Введение должности связано с увеличением документооборота в государстве, а также с тем фактом, что кто-то из руководителей канцелярии должен был оставаться в столице для утверждения государственных документов, а кто-то должен был сопровождать великого князя. Канцлер был хранителем большой государственной печати, подканцлер — малой, в связи с чем оба они назывались «печатырями». Кроме, канцлера и подканцлера в состав работников канцелярии входили регенты, секретари,

писари и дьяки. Отдельной группой сотрудников были арабские и татарские писари, которые занимались документами, соответственно, на арабском и татарском языках. Иногда к работе в канцелярии привлекались личные слуги крупных государственных деятелей, часто люди канцлера и подканцлера. Канцелярия носила светский характер, лишь некоторые работники латинского отдела, бывшие выходцами из Польши, являлись одновременно церковными служащими. Подобно воеводским были организованы канцелярии старост (их возглавляли подстаросты), выполнявшие те же функции, что и воеводские канцелярии. Канцелярии державцев отличались тем, что они большей частью обходились услугами дьяков и главной их задачей было документирование хозяйственных отношений в господарских имениях. По своей структуре канцелярии воевод, старост, державцев мало чем отличались друг от друга и напоминали уменьшенную копию великокняжеской канцелярии. Во главе воеводской канцелярии стоял подвоевода - помощник воеводы, который свидетельствовал документы и замещал воеводу в суде. Составление особо важных документов и их хранение возлагались обычно на регентов замковых. Основную же массу служащих составляли дьяки и писари в качестве начальников над дьяками. Канцелярии воевод не были устойчивыми образованиями, и всегда штат служащих в них сменялся при смене урядника. Как правило, воевода, вступая в должность, привозил собой штат личных дьяков и писарей. По этой причине воеводская канцелярия считалась личной организацией воеводы и при смене воевод зачастую сменялся не только штат служащих, но и увозилась документация, возникшая при данном воеводе. Канцелярии воеводские были устойчивыми организациями еще и том плане, что часть писарей и дьяков не сидели на месте в главном городе воеводства, а передвигались вместе с хозяином при его поездках по Великому княжеству, что было связано с совмещением воеводой сразу нескольких должностей.

РЭФЕРАТ

Кныш Дзмітрый Васільевіч

Тэма: Фарміраванне сістэмы дзяржаўнага справаводства ў Вялікім Княстве Літоўскім.

Аб'ём працы складае 68 старонак, у тым ліку асноўнага тэксту - 60 старонкі, спіс выкарыстаных крыніц - 4 старонкі.

Ключавыя словы: Канцылярыя, дзяржавец, гаспадар, ваявода, ваяводства, канцлер, падканцлер, пісар.

Аб'ект даследавання: вялікакняжая канцылярыя Вялікага Княства Літоўскага, і ваяводскія канцылярыі Вялікага Княства Літоўскага.

Мэта дыпломнай працы – правесці даследаванне працы заяўленых устаноў і сістэмы справаводства ВКЛ. Для дасягнення гэтай мэты былі пастаўлены наступныя задачы: 1) Устаноўце ступень адлюстравання ў гістарыяграфіі тэматыкі дыпломнага даследавання і дастатковасць крыніцавай базы для яго правядзення. 2) Вызначыць умовы і фактары, якія паўплывалі на стварэнне канцылярыі ВКЛ 3) Вызначыць умовы стварэння ваяводскіх канцылярыяў

Метады даследавання: У даследаванні выкарыстаны агульнанавуковыя і спецыяльныя гістарычныя метады.

Вынікі даследавання і іх навуковая навізна: У ходзе атрыманых вынікаў даследавання можна казаць аб дастатковай вывучанасці канцылярыі вялікага князя, у той час як ваяводскія канцылярыі заслугоўваюць далейшага вывучэння з прычыны таго, што дадзеная тэма практычна не закраналася, і ўсё яшчэ мае шырокі патэнцыял для вывучэння.

У дыпломнай рабоце вывучана і прааналізавана работа вялікакняскай, і ваяводскіх канцылярыяў ВКЛ, іх склад і функцыі. Канцылярыя была створана ў канцы XIV стагоддзя ў якасці асабістай канцылярыі князя Вітаўта і знаходзілася ў Вільні. Набыла характар дзяржаўнай установы прыкладна ў сярэдзіне XV стагоддзі, калі значна павялічыўся ўнутрыдзяржаўны дакументазварот. Кіраўніком канцылярыі быў канцлер, у 1566 годзе была ўведзена пасада падканцлера, які замяняў канцлера падчас яго адсутнасці. Увядзенне пасады звязана з павелічэннем дакументаабароту ў дзяржаве, а таксама з тым фактам, што нехта з кіраўнікоў канцылярыі павінен быў заставацца ў сталіцы для зацвярджэння дзяржаўных дакументаў, а нехта павінен быў суправаджаць вялікага князя. Канцлер быў захавальнікам вялікага дзяржаўнага друку, падканцлер — малы, у сувязі з чым абодва яны называліся "друкарамі". Акрамя канцлера і падканцлера ў склад работнікаў канцылярыі ўваходзілі рэгенты, сакратары, пісары і дзякі. Асобнай групай супрацоўнікаў былі арабскія і татарскія пісары, якія займаліся дакументамі, адпаведна, на

арабскай і татарскай мовах. Часам да працы ў канцылярыі прыцягваліся асабістыя слугі буйных дзяржаўных дзеячаў, часта людзі канцлера і падканцлера. Канцылярыя насіла свецкі характар, толькі некаторыя працаўнікі лацінскага аддзела, былыя выходцамі з Польшчы, з'яўляліся адначасова царкоўнымі служкамі. Падобна ваяводскім былі арганізаваны канцылярыі старастаў (іх узначальвалі падстарасты), якія выконвалі тыя ж функцыі, што і ваяводскія канцылярыі. Канцылярыі дзяржаўцаў адрозніваліся тым, што яны большай часткай абыходзіліся паслугамі дзякаў і галоўнай іх задачай было дакументаванне гаспадарчых адносін у гаспадарскіх маёнтках. Па сваёй структуры канцылярыі ваявод, стараст, дзяржаўцаў мала чым адрозніваліся адзін ад аднаго і нагадвалі паменшаную копію вялікакняскай канцылярыі. На чале ваяводскай канцылярыі стаяў ваявода - памочнік ваяводы, які сведчыў дакументы і замяшчаў ваяводу ў судзе. Складанне асоба важных дакументаў і іх захоўванне ўскладаліся звычайна на рэгентаў замкавых. Асноўную ж масу служачых складалі дзякі і пісары ў якасці начальнікаў над дзякамі. Канцылярыі ваявод не былі ўстойлівымі ўтварэннямі, і заўсёды штат служачых у іх змяняўся пры змене ўрадніка. Як правіла, ваявода, уступаючы ў пасаду, прывозіў сабой штат асабістых дзякаў і пісараў. З гэтай прычыны ваяводская канцылярыя лічылася асабістай арганізацыяй ваяводы і пры змене ваяводаў часцяком змяняўся не толькі штат служачых, але і завозілася дакументацыя, якая ўзнікла пры дадзеным ваяводзе. Канцылярыі ваяводскія былі ўстойлівымі арганізацыямі яшчэ і тым плане, што частка пісараў і дзякаў не сядзелі на месцы ў галоўным горадзе ваяводства, а перасоўваліся разам з гаспадаром пры яго паездках па Вялікаму княству, што было звязана з сумяшчэннем ваяводам адразу некалькіх пасад.

ABSTRACT

Knysh Dmitry Vasilievich

Subject: Formation of the system of state office work in the Grand Duchy of Lithuania.

The volume of work is 68 pages, including the main text - 60 pages, the list of sources used - 4 pages.

Keywords: Chancellery, derzhavets, ruler, voivode, voivodeships, chancellor, sub-chancellor, clerk.

Object of study: grand ducal office of the Grand Duchy of Lithuania, and voivodship offices of the Grand Duchy of Lithuania.

The purpose of the thesis— conduct a study of the work of the declared institutions, and the office work system of the GDL. To achieve this goal, the following tasks were set: 1) To establish the degree of reflection in the historiography of the subject matter of the thesis research and the sufficiency of the source base for its implementation. 2) Identify the conditions and factors that influenced the creation of the GDL chancellery 3) Identify the conditions for the establishment of voivodship chanceries

Research methods: The study used general scientific and special historical methods.

Research results and their scientific novelty: In the course of the results of the study, we can talk about the sufficient study of the office of the Grand Duke, while the voivodeship offices deserve further study, since this topic was practically not touched upon, and still has a wide potential for study.

In the thesis, the work of the grand duke and voivodship offices of the Grand Duchy of Lithuania, their composition and functions were studied and analyzed. The office was established at the end of the 14th century as the personal office of Prince Vytautas and was located in Vilna. It acquired the character of a state institution around the middle of the 15th century, when the domestic document flow increased significantly. The head of the chancellery was the chancellor, in 1566 the position of sub-chancellor was introduced, replacing the chancellor during his absence. The introduction of the post is associated with an increase in document circulation in the state, as well as with the fact that one of the leaders of the office had to remain in the capital to approve state documents, and someone had to accompany the Grand Duke. The chancellor was the custodian of the great state seal, the sub-chancellor the small, in connection with which both of them were called "sealers". In addition to the chancellor and sub-chancellor, the staff of the office included regents, secretaries, clerks and clerks. A separate group of employees were Arabic and Tatar scribes who dealt with documents, respectively, in Arabic and Tatar. Sometimes personal servants of major statesmen were involved in work in the chancellery, often

people of the chancellor and sub-chancellor. The office was of a secular nature, only some employees of the Latin department, who were immigrants from Poland, were at the same time church ministers. Similarly to the voivodeships, the offices of the elders were organized (they were headed by the elders), performing the same functions as the voivodship offices. The chancelleries of the sovereigns were different. topics that they mostly managed the services of clerks and their main task was to document economic relations in the gospodar estates. In terms of their structure, the office of voivodes, elders, and derzhavtsy differed little from each other and resembled a reduced copy of the grand duke's office. At the head of the voivodship office was a commander - an assistant to the voivode, who testified documents and replaced the voivode in court. The preparation of especially important documents and their storage were usually assigned to the regents of the castle. The bulk of the employees were clerks and clerks as superiors of clerks. The offices of the governor were not stable formations, and the staff of employees in them always changed when the officer changed. As a rule, the voivode, upon taking office, brought with him a staff of personal clerks and clerks. For this reason, the voivodship office was considered the personal organization of the voivode, and when the voivode changed, not only the staff of employees was often replaced, but also the documentation that arose under this voivode was taken away. The voivodship offices were stable organizations also in the sense that some of the clerks and clerks did not sit still in the main city of the voivodeship, but moved along with the owner when he traveled around the Grand Duchy, which was associated with the combination of several positions by the voivode at once.